RMKT.
257

Teljes.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

IELES SZEP HISTORIA.

Két Gőrög Hertzegről, Erős Aiaxról, es Bőlcz Vlisesről:

Miképpen vetődtec, és perlettec az Táborban, Agamemnon Czáſár, és mind az tőb Gőrög Királlyoc előt, az erős vitéz Achilles fegyuere, és hadi ſerſáma felet.

HELTAI GÁSPÁR MŰHELLYÉben, Chriſtus Wrunknac ſűletéſe után, az 1592. Eſtendőben.

INCLYTO ET GENEROSO DOmino Benedicto Mindszenthi, Capitaneo Arcis Vduarhely, ac Arendatori Decimarum Regni Transsyluaniæ, nec non Præfecto Cameræ Siculicalis &c. Domino suo dedicabat.

CVI Ducum Achiuorum Caussantia bella dicabo?
Nominis auspicio, vir Generose, tui.
Nam bene qui nomen Virtutum dotibus augens,
Totum, Magnanima Dexteritate, geris.
Eloquium pollens, Pietas, Prudentia Recti,
Talia, te talem nempe decere, docent.
AEra quidem absumit tempus. sed tempore nulla,
Virtutis veræ laus celebrata cadit.
Semper honos Virtutis erit, Laudesq; manebunt,
Donec erunt homines, Sæcula donec erunt.

Matthias Czákthornæus.

Gen ſokan irtác veſzéſsét Troiánac,
Vgy mint fő helynec egéſz Aſiánac,
Es kihőz haſonlót nem találhattanac,
Kinec máſsát ſoha nem is hallottanac,
Neue hire nagyob mind ez Világon is,
Minden népec közőt nincz egy Városnak is,
Hire migh ten állot nagy vólt magában is,
De veſzedelméuel hiresseb ſockal is.
Czalárd meg vételét én moſt nem éneklem,
Mert arról bőuſséggel énekeltec hiſſem,
Veſzéſse hallaſsának keués haſznát vélem,
Haſznoſsab dologra annál igyekezem.
Lehet hogy annak is ő veſzedelméről,
Soc példáczáthetnec mind az réſzegſégről,
Mind paráznaſágnac meg bántetéſséről,
Az Feyedelmeknec ő viſeléſekről.
Ieles példa mint kel ellenſégnec hínní,
Mint kellyen őnéki ayándékát venní,
Akar mi Pribéknec hogy kel hitelt adní,
Bathorſágnac menthen mint kel boczátkozní.
Telnec de közelb is mind ezek előttünc,
De bódogoc léſzünc ha máſson tanólunc,
Mert ſenkinec ninczen oly pokol oráya,
Ki máſnac ne légyen meg haſználattyára.
Olly bódog oráya ſem eſic ſenkinec,
Fogyatkozaſsára hogy nincz valakinec,
Több haſzna ſem eſic ſerenczétlenſégnec,
Hanem hogy Tükőre lehet egyebeknec.
Ez Eneket azért két Görög Hertzegről,
Az erős Aiaxról Telamon fiáról,

Es ékesen ſólo eſes Vliſeſről,
Es azoknac irom vetélkedéſekről.
Troiát mert hogy czalác tiz Eſtendő után,
Es keduőket töltéc az nagy vér ontásban,
Két felől tizen őt ſáz ezeren haluán,
Es az felet hatuan hét ezeren haluán.
Gőrög két fő Hertzeg Aiax és Vliſes,
Kinec mind az kettő igen bőczülletes,
Mindenic fő vitéz, de az Aiax erősb,
Az Vliſes okosb, bőlcz, és mértékletesb.
Eggyik is kéuánnya Achilles fegyuerét,
Máſsik is alittya ahoz méltób kőzit,
Kit kéuánni nem mért, még eggyic Czáſár is,
Sem az ſoc Királlyoc kőzzől czak eggyik is.
Nem általlya kérni Aiax és Vliſes,
Maſsiknac ſem hadgya eggyik is olly kedues,
Azért Agamemnon tőruént támaſt kőztőc,
Eggyiknec ſem vétne iő Czáſár kőzzülőc.
Ez Eneket azért három réſre oſtom,
Elsőben az Aiax feleletit irom,
Máſikban Vliſes ok adáſát mondom,
Harmadikban Aiax halalát mutatom.
Rólla példa lehet vakmerő erkőlczről,
Aiaxnac hertelen fúryac haragyáról,
Az Vliſes mértékletes elméyéről,
Okos bőlcz ſólásnac ő kőuetéſéről.

Argumentum primæ partis.

VT cadit armipotens Troiæ vastator Achilles,
Ipsaq; capta ruit duo post quinquennia, Troia,
Non alij Danaum, neutriq; inceßit Atridæ
Orba suo Domino, Peliдæ poscier arma,
Nempe sed Aiaci soli Telamone creato,
Laerteq;, venit tantæ fiducia laudis,
Discutiunt Proceres mediis arbitria castris
Ac prior impatiens iræ, sic incipit Aiax.

OT le vluén rendel az fő fő Hadnagyoc,
Az kőz rend fen áluán, mint vala ſokáſoc,
Aiax nagy haraggal állà elő ottan,
Nagy hét Bika bőrrel boritot Paisban.
Sygæum Tengeri hegynec oldalára,
A mely alat vala Gállyáknac álláſa,
Kiket czak az előt ő meg tartot vala,
Semét kezét hánuán, igy lőn kezdő ſaua.
O látod hiſem eſt Iuppiter mint vagyon,
Aiaxal vetődic Vlíſes nagy bátron,
It holot nem régen Hector hartza ellen,
Pillantani ſem mért ſebes tűze ellen.
De en hiba nélkül mentem vélle ſembe,
Gállyákat gyutáſtól meg óttam ellene,

Nagy dolog ha még is engem Vlíſeſſel,
Eſſue vetnec egy fós és gyarlo Emberrel.
Olly könnyeb vgyan is az fóual bayt vínni,
A mely nehéz kézzel az hartzon czapkodní,
En fóual nem tudom, Vlíſes fegyuerrel,
Mennyít en Fegyuerrel, ſ annyít ér Nyeluel.
Mi fukſ:g peníglen Vítézec fímlálnom,
Emberked éſsemet elótökbe hánnom,
Magatoc láttátoc, vattoc bízonſ:gom,
De Vlíſes hogy ha mit probált, fámlállyon.
Inkáb de kiczoda mellette is fogna,
Sótét Etzakánál kit egyéb ſem tudna,
Vallom hogy Achilles vítézlő ferfíáma,
Erdememnec vólna nem keués iutalma.
Nemis már czak azzal gondolnéc annyéra,
Mint hogy Aiax ellen az Vlyſſes fogha,
Kinec czak fínte azis leſ elég iutalma,
Hogy Aiaxal vagyon ez dologból Sorſa.
Ottan ha vítezſ:g nem erdemleneis,
Vítéztól maradot vítézlő fegyuertis,
Kit vér ſerént illet annac adaſséc is,
Vgyis engem illet, engem illeſſenis.
Böcz illetesb vagyoc Királyi nemuelis,
Vnokaia vagyoc mert Iupiternekis,
Telamon az attyám, ki az Herculeſſel,
Troiat meg vötte vólt nem oly nagy erővel.
Es ki az Iaſonnac Colchis Sigetibe,
Az arany Gyapyuért volt minden vgyekbe,
Attyámnac peníglen Aeacus vólt Attya,
Kí az Pokolbanís lelkeknec bíraia.
Nékie peníglen Iupiter az Attya,
Igy Eoſsőm azértan Iuppiter ez ſghban,

De ſe

De è ſe haſznáłyon bítor ez dologban,
Hanem Achilleſis nékem attyámfia.
Egy vólt az attyámmal Achilleſnec attya,
Es az Peleuſnakis Aeacus volt attya,
Attyamfiét kerem vérnec iuſſa ſerént,
Ki engemet illet igaz tóruén ſerént.
De vallyon mi kőződ neked inkáb ebbe,
Holot te vagy amaz Siſyphus nemzete,
Ki Attiád ellen vólt Anyádnac kőzőſſe,
ś kit toluaiſagáért Theſeus meg ólette.
Illendő iutalma Pokolbanis néki,
Ki hogy kőueckel vólt Meſter toluailani,
Ottis egy oktalan iſſonyá Kőſziklát,
Egy nagy magas hegynec teteyére forgat.
Czak ſinte mikoron az tetőhőz iúthat,
Alà ránttyác iſmet kezéből az Siklát,
Nagy ſőrnyen magátis vtánna taſzittyác,
Abba megyen dolga őrőcké vgy tarttyác.
Teis ladd à maiſen miképpen ragadoſ,
Bíttyám Achilleſnec iauain mint kapdoſ,
Nem hogy embereknél lenne ayándékod,
De még Pokolbanis hallád mi iutalmod.
Oly igen okoſnac azért vélíteké,
Ki hogy hiuattatnéc az Hadba kőzzinkbe,
Bolondà tőnt, miglen ki vőtte belőlle,
Iámbor Palamedes, kit érthe el veſzte.
Mert mikor ſocféle Vadath fognà őſſue,
Vadakon ſántánà, Siántásba Sót vetne,
Palamedes téue Fiát eleibe,
Kisded Telemachuſt, ś meg foghnéc az Eke.
Iámbor Palamedes ottan meg iſmere,
Kire mind addéglan boſſonkodéc érte,

Migh

Míg hamis leuelet Priamus neuére,
El arúltatásból ártatlanhoz kôlte.
Nagy ſumma Aranyat néki Sátorában,
Vgyan ſolgaiual titkon el áſsatà,
Ki Palamedeſnec hiréuel ſem vólna,
Aual ada ielt hogy ô árúlo volna.
De thi álnokſágát ennec nem hiuétec,
Hanem Palamedeſt érte meg ôlétec,
Ollyan nagy fô Embert igy veſté el tôllünc,
Kinec molt halálán minnyáyan ſánkodunc.
Siegény Philoctetes miatta mint ſára,
Kinec velünc létét mikor igen bánnà,
Miért hogy nállánál bôczülletesb vólna,
Mint à kinél vólna az Hercules Nyila.
Es hogy ſolgálnánac czak néki az Nyilac,
Kic Hydra mérgéuel meg kenue valánac,
Kiket az Hercules ô nékie hagyot,
Teſtamentumban mint Társánac ayánlot.
Nagy eskûués alat nékie vgy hatta,
Temetélse hellyét ſenkinec ne mongya,
Kire az Vliſses mínd addig fértatta,
Miuel hogy nékünc vgy iôuendôlue vala.
Troiát mind addéglan hogy meg nem vehetnôc,
Hercules Nyilait migh mellénc nem vennénc,
Philoctetest azért ſûkſég vólt meg tudnunc,
Herculeſnec Társát meg kellet kereſnünc.
Hazugſággal addig czelezapot kôrûle,
Eot valamiképpen czak hogy el veſheſse,
Ki vôtte belôlle hól légyen ſekuéſse,
Hogy hitit ne ſeghye, czak lábáual ínthette.
Ielenté mi hellyen melly lábbal fekuéſsét,
Míngyárt az lábára à Nyílban egy eſéc,

Gyogyúl-

Gyogyúlhatatlanúl lába mérgehedéc,
Nagy bűdőſség miat vtban el hagyatéc,
Czalárdſága miat kénlódic ſertelen,
Azultátúl fogua mondhatatlan képpen,
Kietlen Bűrlángban mind ehen mind ſomyan,
Hogy még Kőſikla is indúlna ſaygáſán.
Azért küſebbitet Görögöc ecképpen,
Mind emberſégtekbe és mind erőtőkbe,
Kit meg ölettetuén kit ſánkiuettetuén,
Néktec iob Hadnagytoc azoknál nem léuén.
Predál igy Vliſes, ez ő vitézlége,
Kőſtőlnc vij, mi vagyunc néki Ellenſége,
Már hogy kedue ellen kételen iőt ide,
Kic iobbac vóltanac azokat veſtette.
Illetthié èkés bátyámot ez Fegyuer,
A ki aſt tétetuén hogy ő bolond Ember,
Szántásba Sót vetet, èke kel ő néki,
Fegyuertől irtozot, mi fegyuer kel néki?
Tőlem hanem azért ha meg tartanátoc,
Attyámfi marhayát tőllem el fognátoc,
Hogy nállánál előb és iò keduel iőttem,
Minden ővyetekben hiuen emberkettem.
Az Neſtort is hogy ha ſóual meg haladná,
Soha nem hihetném hogy ſégyen nem vólna,
Hogy ő az vén Neſtort vzőben el hatta,
Meg czapkodot louán el veſni nem ſántra.
Ninczen kétség ebbe, vagy penig ha vólna,
Ihól bizonſágom Diomedes rólla,
Ki ſokſor eſt néki vette ortzayára,
Hogy olly félénc vólna pirongatta rólla.
Embernec ő dolgát la mint nézik Menyből,
ðtis meg ítilec haſsonlo ſükſégből,

Eo is hamar azon veszéllyen meg essée,
Kitől máſt nem ſán vólt, maga feyén telée.
Ot mikoron társaſágot vuóltene,
En érém, mikor hólt eleuen reſketne,
Az en Paiſommal be fedém fektében,
Vgy tartám meg en ez veſettet az tűrben.
Az ha nehéz, ſ velem ha kedued vetődni,
Ier mennyünc à hellyre Ellenſég ki hínni,
Ot Paiſom alat à mint valál reſkes,
Perlődgyél ot velem, mint vitéz érdemes.
Reſt nem vala fútni, hogy fel ſabadittám,
De reſt fel kelnies, migh oda nem iúttam,
Ki már ſebec miat czak fel fem álhatot,
En áluán érette, ſebeſsen fúthator.
Czintalan az Hector gyakorta ki vtni,
Az Iſteneket is az Hartzra ki hozni,
Valahoua térül igen rettenetes,
Vgyan Embernek is, nem czak mint Vlyſſes.
Igen ki mikoron magát kezén hínne,
Io táuúl le vthém egy kővel az földre,
Hogy egyedől ualo Bayt kért is tőlletec,
En vittam meg vélle, engem rendeltétec.
Siettetec ackor engemet küzdeni,
Sieſsetec moſtan az Fegyuert is adni,
Meg nem győzettettem, Meg ſem győzettetem,
Mikor iſmet kellec, ha leſ illy Fegyuerem.
Vlyſſes mit haſznált ackor fős nyeluével,
Mikor Troiáiac mind Vaſſal mind Tűzzel,
Gállyákra iőttenec ſ mind luppitereckel,
Meg ſem ielent ackor vitézlő nyeluével.
De en mit haſználtam láſsátoc bízonnyal,
Ott forgóttam ackor ezer Gállyátoknál,

En em-

En emberſégemmel tartottám meg néktec,
Kiknékül haza is el nem mehetnétec.
Válczátoc meg azon annyi Hoyótokat,
Mert ha ſabad légyen vallanom igazat,
Nem En eſt az Fegyuert, de ő kéuán engem,
Böczületi nagyob neuekedic velem.
Adgya Vlyſses is dolgát előtőkbe,
Rheſus meg ölését veſſe ezzel őſſue,
A kit meg ölt veſſteg fekűuő hellyébe,
Még penig Etzaká titkon à ſötétbe.
Rendből ki ne hadgya az Dolon Kémet is,
Kit mint ollyan Kémet meg ölt nehezen is,
Es hogy ki lophatta Priamus Gyermekét,
Helenuſt, és Pallas Iſten aſſſony képét.
Haſonlicza bátor ő viſelt dolgait,
De mit főloc, néki miczoda dolgait,
Nyiluán és látomáſt ki nem viſelt ſemmit,
Sohúlt el ſem hatta Diomedes kezét.
Ez hituán érdemért ha néki adnátoc,
Az Diomedeſnec iob réſſel tartoſtoc,
Mettzene Siſyphus faizattya illyennel,
Ki titkon és lopua vij az Ellenséggel,
Lenne à belőlle ha neki adatnéc,
Sép tándekléſsétől el arúltatneyéc,
Titkos lappangásban mert ám meg láttzanéc,
Ez vaſtag Siſaktól nyaka meg rokanna.
Az merő Peliás kopyánac neheze,
Erőtlen kezeit le czüggeſtetnéye,
Az Pais ſem illic illy gyarlo emberre,
Lopáſra fületet néked Ball kezedre.
Czaluán egyebeket, maid magad meg czalod,
Hogy è Sterſſímalat veſſéllyed kéuánod,

Kíben az Gőrőgec ha kedued tőltenec,
Czak ragadományúl ellenſégnec eſnec.
Am líſd, magad adnál fokoſodra okot,
Czak reád eſnénec látuán az Perſiámot,
Es futamodáſod kiuel vagy czak elſő,
Illy nehéz Perſiámba lenne igen kéſő.
Roſſas im látty átoc ez az en Paíſom,
Igen el czapkottác lyiggattác immáron,
Semmi nincz ép benne, más ſzékig hellybe,
De az ő Paíſa wy és ép mindenbe.
En nem tudom, fóual mi ſzékſég vetődnünc,
Ier vitézſégünckel ebben meg láttalsunc,
Ellenſég közibe küldeſséc è Fegyuer,
A mellyünc meg hozza, illeſse à Fegyuer.

Argumentum ſecundæ partis.

PARS. *Laertiadæ reddit reſponſa. Secunda,*
Dux vbi Dulichius parui natalia pendit,
Et vix noſtra vocat, quæ non fecerimus ipſi,
Inuenit Æaciden, muliebri veſte negatum,
Impetrat, in Sortes Agamemnone nata. litetur.
Legatur Priamo, Graios remoratur ituros.
Cum Pæantiade Thyrintia tela requirit.
Pergamon explorat, iugulat Rheſum Comitesq;
Dardanium Vatem capit, obuia fata recludit.
Palladium capit æde ſua, fatale notamen.
Et quia poſſe capi faciendo Pergama cepit
Palma datur, fortiſq; Viri capit arma diſertus.

NAGY

NAGY haraggal Aiax ſaúit hogy végezé,
Az egéſz Sokaſág melléye zendúle,
Miglen az Vliſses álla eleikbe,
Szép czendeſ ortzíual nem háboru ſínbe.
De ſemét az földre keueſség függeſtuén,
Es az Szék vlôkre kegyeſsen emeluén,
Hogy vgyan fúgnénec ſíyától halgatua,
Aitatos képpen igy kezde ſólnia.
Ah bôlcz és hatalmas Gôrôg Feyedelmec,
Ha az mint kéuántam eggyût ti ueletec,
Vgy engettéc volna az kegyes Iſtenec,
Az erôs Achilles moſt is élne néktec.
Tudom ſép Fegyuere felet ſem perledném,
Hanem ô nékúnc ſmi néki ôruendenénc,
Az kit hogy ímmíron halál el meritet,
Kônyuezô ſemeit meg tôrlé è kôzôt.
Oh inkáb méltábbn è fegyuer kit nézhet,
Mint arra ki által è Hadba érkôzet,
En attam éltébe az Fegyuert kezébe,
Halála vtán hít meg várom érette.
Rendel azért ſóluín minden cikelyire,
Hogy ékes ſoſom gyalízza elsôbe,
Melly ſolgált tinéktec minden vgyetekbe,
Kérlec, Wrának is ne árczon moſt ebbe,
Illendô peniglen, hogy az ô faua is,
Kiuel moſtan vgyét ótalmazà ôis,
Czak annyiba legyen mint ô bôczûl raita,
Stoláſnac ereyét mert lám kárhoſtattya,
Diczíretesb faua ninczen az Embernec,
Mint maga érdeme, kit ſerez neuénec,
Eleinc érdemét ne vélly ínc mienknec,
Kérkedni ſem illik eſéuel ôſsúnknec.

Efféléuel azért hogy Aiax kérkedic,
Nem ő érdemínec tulaidonitatic,
Serencze ſidzáſſa afféle Martalec,
Még méltatlanoknac ſidalmára eſic.
Czak miuel hogy Aiax diczekedic azzal,
Hogy aual nagyobnac tételléc nálamnál,
Noha tekíntetét nem kereſéc azzal,
De magaſtalhatnám enis magam azzal.
Iupiter nekemis ſinte vgy nemzetem,
Azon harmad ágon nekemis vgy Eoſsőm,
Azért Attyám Laertes Arceſius ſia,
Arceſius penig Iupiternec ſia.
Mag penig kőzzűlőc egy ſem ſánkiuetet,
Attyafi gyílkoſſa eggyic ſem leledzet,
Anyámis peniglen iſteni ſő nemzet,
Az Mercuriuſnac vnokáya érczed.
Am aſt hátra hagyom, nem mélto ok ehez,
Vérről az ítilet ne iarullyon ehez,
Sem én ſem az Aiax ne bízzunc Nemünkben,
Erdemünc mi vóltát haſonlítczuc ehez.
Rendít ha peniglen nézétec czak vérnec,
Vagyon vítéz fia Pyrrhus Achilleſnec,
Ha az nem vólna is él az Attya Peleus,
Ezekről az Aiax nem tudom mi kőzős.
Vagyon az Teuceris ollyan Attyafia,
Ki egy az Aiaxal, de az nem kéuánnya,
Mert abból iól érti nincz kőzi hozzáya,
De ki többet ſolgált kőzönſéges ióra.
Mint hogy azért ſem az Nemeſség it nem fogh,
Sem Nemeſségbeli rokonſág it nem fogh,
Hanem ſolgállatnac vagyon czak böczüye,
Melly noha ennékem nem tűtt mind eſsembe.

Rendít

Rendít mind az által az mint kôuethetem,
Es elôßer vgyan Achilleſrôl kezdem,
Tudgyátoc az Annya Thetys mint féltette,
Iôuendô mondásból veßéſét értette.
Eoltôztette ôtet Aſſonynép ruhába,
Kûldötte az erôs Sigetbe Scyrusba,
Lycomedes Király leányi házába,
Meg nem eſmerhette Aiax is az Konttyba.
Gyakorta érette hogy ſipolodnátoc,
Hól vólna Achilles meg nem tudhatnátoc,
En hozzà ſaidituán leléc okoſságot,
Scyrusban vôk titkon, drága ſoc ßép árút.
Nem nyúla Achilles Aſſony nép árúhoz,
Mint à tôb Aſſonyoc, és à ßép Leányoc,
De czak Fegyuernémût kezde fogdoſnia,
Arra figyelmezni kezde minden kedue.
Ielét vâm czak arról hogy nem Aſſony vólna,
Mert terméßet válik elsô indulatba,
Azért megßolitám: ô Thetyſnec fia,
Miczoda inditot téged ez dologra.
Tartod mit eképpen vitézi feyedet,
Mit kimilled tôlle te hires erôdet?
Kiuel ez Világon el teryed iô neued,
Meg retten az erôs Troia te ellened.
Raitad ál meg hidgyed annac diadalma,
Ierel tahát és ne kételkedgyél abba,
Es igy fel geryeßtuén inditám az Hadba,
Igy en dolgom azért néki minden dolga.
Az erôs Telephuſt Myſia Királlyát,
Kopya fán meg gyôzém, ôklelém óldalát,
De meg kegyelmezéc könyörgô ſauára,
Miattam romla meg az Thebe Váraſa.

Nagy

Nagy ſoc Troia kőrűl valo tartományoc,
Altalam holdlánac ſoc erős Váraſoc,
Tenedus Sigete, Lesbus tartománya,
Apollotól fundált erős Cylla Vára.
Siruſnac Városſa ſép alkotmányiual,
Es Chryſe Városſa nagy kazdagſágaual,
Lyrne Városſais hogy földre tőretéc,
En vezérléſſemmel lőttenec mind ezek.
Sőt hogy mind à többit elő ſe ſámlállyam,
Kegyetlen Hectoris veſſet én általam,
Noha az Achilles lőtte meg az nyilal,
Achilles iőt ide en okoſságommal.
Iőt idé közzinkbe en gerieſtéſemre,
Fegyuert vőt kezébe az en intéſ mre,
Tőllem inditatot az ezelekedetre,
Hát ezelekedete után néz fegyuere.
Leg elsőbe mikor ősſue gyűltunc vala,
Az ezer és két ſáz Gályáual Aulisba,
Es az indulatra tenger nem ſolgálna,
Nagy ſoc ideiglen veſődnénc heába.
Váraslo meg monda Diana haragyát,
Hogy el nem mehetnénc kedue ellen onnat.
Aldozni keuánnya ſép Iphigeniát,
Agamemnon Czáſár ſép édes leanyát.
Agamemnon mellyen mikoron buſſulna,
Es Attyai kedue ſertelenül fayna,
En addig enyhitém ő felſégét arra,
Hogy aſt meg engede közönſ ges ſonkra.
Noha magától is erre talám hailot,
Kit mind közönſéges ſőkſ g rá inditot,
Mind penig Czíſári Paſtorſ g tanitot,
Es Eoczőhez valo buzgoſág mozditot.

Ielen

Ielen ő felsége, bizonságom maga,
Nem elég az Attyát czak birhatnom arra,
De az Annyához is engemet küldétec,
Czuda okossággal el hozám tinéktec.
Aiax néktec ebbe mi haſznot tőt vólna,
Iphigeniáért hogy ha ő ment vólna,
Nem erőuel kellet foghni, hanem eſſel,
Moſtis ot veſődnénc Aiax ereiuel.
Ez után Troiába engem válaſztátoc,
Helena és az kéncz kérni boczatátoc,
Mikor éppen állot még Troia Vduara,
Vádoltam az Paríſt mint vétke mutatta.
Nagy ſokſor meg hailot az Priámus raita,
Antenorral eggyűt meg adni iaualta,
De Paris ellenem fogát czikorgatta,
Alig tartozot meg az ő társaſága.
Ezeket the magad láttad Menelae,
Velem eggyűt vóltál mint magad ügyébe,
Mi viadalunknac ot vólt el kezdéſe,
Az első ütközet, nékem vólt rendelue.
Czelekedetemnec ſoc vólna beſéde,
Mennyit en ſolgáltam tiz Eſtendő közbe,
Elmémmel kezemmel minden ügyetekbe,
Háladatlanságot nem itílnec érte.
Nem vólt derék hartzunc első Oſtrom után,
Mind tiz eſtendeig ſem vittunc valóban,
Troiából ſem iőttec derecképpen vgyan,
Tized eſtendőben vittünc mindis iobban.
Ollyankor mi dolgod Aiax vólt teneked?
Mint hogy erődnél nincz egyéb meſterſéged,
Mibe mult mind tized eſtendeig erőd?
Mert ha ennékemis mi haſznom vólt kérded.

Nagy ſorgalmatoſſon vigyáztam mindenre,
Ztraſic allásíra alkolmatos helbe,
Gállyác bomlásinac meg épitésére,
Tábornac árkockal meg keritésére.
Penig minnyáiunkat biztattam ſép ſóual,
Ne vnnóc magunkat ennyi mulatáſſal,
Semmit ſe gondolnánc nehéz fáratſágal,
Az kóuetſégekben iártam iò valaſſal.
Rea gondoltam hogy meg ne fogyatkoznánc,
Ehſ gtól valamint hogy meg ne bántodnánc,
Sakmánt ſolgáltattam az egéſſ Tábornac,
Végéről elmelkettem el kezdet dolognac.
Almába Iupiter az Agamemnonnac,
Nagy fényiéc alat ielenéc Czáſárnac,
Hadgya el az Troiat, ſállya el alóla,
Es haza kéſſülót hogy hirdettet vala.
Ebben Agamemnont en nem vadolhatom,
Mert ó Iupiterrel athatt okotlátom,
De hogy elóſſeris Aiax kéſſült bánom,
El menéſſen Hadnagy vólt aſſt bofonkodom.
Fel ébreduén akor az én intéſſemre,
Megtartoſtatátoc az el kéſſülésbe,
Félig meg vót Troyát nem hagyátoc félbe,
Vgy nem merüléc ſórnyú kilsebſ gbe.
Eoſſue gyúltuén ismet Agamemnon bennúnc,
Aiax ſégyenében czak némúlt kózóttúnc,
Az en tanáczomból lón egyenló keduúnc,
Troiát el ne hadnóc miglen fen álfeyúnc.
Czak nékem kóſſónnye Aiax tahát dolgát,
Ha mít czelekedet vólna is ez alat,
En rántottam viſſa futtából à lábát,
Kiuel minnyáiunknac óttam gyalázattyát.

Touáb-

Toualbba, Miuel hogy aſſe veti ſemembe,
Hogy Diomedes vólt pay társom mindenbe,
Kiuel egy Serenczét kóuettem vgyembe,
Aual inkáb diczir ha venné eſébe.
Okot társaſágra ómaga inditot,
Ennyi ezer közzúl ezak en mellém fogot,
Hozzám figyelmezet, és hozzám halgatot,
Mert kiki dolgában aytoz haſonlót.
Czak egy is kóſtetec de ót nem kóuette,
Tanaczát értelmét ſenki nem keduelte,
Az mi barátſágunc néki mi ellene,
Vlyſſes ha tartot ſ Diomedes óſſue.
Az Ellenſég közót ó vélle kémlettem,
Sótét étzakakon Troiába férkeſtem,
Az Troiai kémet az Dolont meg fogtam,
Mind titkockal óſſue lelkét ki boczátttam.
Mindent meg ſemleluén, ſ ki téruén azomba,
Rheſus Sátorába ballagéc azomba,
Troia ótalmára ki ackor ót vala,
De kéſsén érkezuén kin rekedet vala.
Eonnen Sátorában néki feyét véuém,
Es fó fó emberit ſéllel meg óldóklém,
Melly gyózedelemnec illy diczóſ géuel,
Szekérbe óluén, meg iótéc órómmel.
Rheſuſnac louait Dolon kérni mérte,
Vgyan étzakai kémléſnec tiſztire,
Ez fegyuert ennékem nem adnátoc érte,
En ſolgallatomnál Aiax keduesb lenne.
Azért hogy ezekból aſſe ne vélheſsétec,
Hogy czak titkon tártam vólna ne hidgyétec,
Sarpedon hadával tudgyátoc meg vittam,
Soc Lyciai vért közóttóc ontottam.

En én kezem miat eſék el Hadnagya,
Az vitéz Cæraunus az en kezem mia,
Alaſtor, Chromius, Alcander à mia,
Halius, Noemon, è miat meg hala.
Serénb mindeneknél Pheridamas vala,
Es erôs Prytanis, és Thoon meg hala,
Charops, és Eunomus, és ſoc iámbor fia,
Kiknec neuezetit ezak Iſten mondhattya,
Im ennec ielét is láſsátoc meg raitam,
Es ezak vgyan fómnac ne hidgyetec ottan,
Mutatà ſebeit mind kezén mind vállán,
Eſt, vgy mond találtam ti néktec ſolgáluán.
Czak egy kék ſincz pedig Aiaxon mind eddig,
Vérét nem hulatta ennyi eſtendeig,
Vgy vagyon Gállyákért egyſer tuſakodéc,
Mert ſenki érdemit aláznom nem illic.
Vall.. aſt hogy ô is forgódot ackoron,
De ſoc iò vitézec vóltac ot az hartzon,
Azért kôzônſégeſt magára ne vonnyon,
De máſnak is abban réſt tulaidoniczon.
Lám ot vólt Patroclus, kitôl tôbbet féltec,
Achilles neuéuel kitôl el iyettec,
Eo ſerſáma raita azért el rémûltec,
Achilles neuére viſſa terûltenec.
Illyen kérkedéſed, à holot forgatod,
Hogy te az Hectorral bayt vittál aſt mondod,
Ittaz Agamemnont vallyon houa hagyod?
Menelaus, enis kéſec vóltunc, tudod.
Czudálom hogy aſt is ezak magadra hozod,
Mert ahoz kilentzen kéſec valánc tudod,
Ha Sors néked hoſta, az te méltoſágod,
De meg ſem ſérthetted, belôlle mi haſnod?

Ah

Ah melly nagy bánattal most kénſeritetem,
Achilles veſſéſét it meg emlitenem,
Ki mikor fekünnéc az ſomoru földen,
Keſerues hólt teſtét vállamra emelém,
Láttátoc hogy hozám vállaimon ide,
Ezen ſerſámába léuén fel öltözue,
Vagyon hát teſtemnec még annyi ereye,
Hogy czak az ſerſámat birhaſsam viſselue.
Ielen az ereye, ielen az elmeye,
Ki eſt meg halálni meg tudgya éltébe,
E Sierſám mi vóltát ki meg böczülheſse,
Annac alkotáſsát az ki meg értheſse.
Sinte azért bátor féltette az Annya,
Es vgyan is azért reitue apolgatta,
Hogy czak preda lenne ö fia ſerſáma,
Köuetköznéc akar melly méltatlan Wra.
De hogy képes vólna az inkáb Görögec,
Hogy illy drágalátos czuda ékeſséget,
Paraſt tudatlannac ti engedheſsétec,
Ki még aſt ſem tudgya Címere mi feſtéc.
Okos tudós Embert illet ez à fegyuer,
Kin az Egh forgáſsa az el oſlot Tenger,
Földnec ſegeleti s abban valoſó hely,
Ki ékeſsittetet czuda meſterſéggel.
Mikor aual vádolſ, rauaſkottam vólna,
E hadba iötemért táuaſtottam vólna,
Es ez alat kéſsén hogy érkeſtem vólna,
Az Achilleſt vádlod inkáb mind azokba.
Illy táuoztatáſsom ha bünös elötted,
Hát meſsebb reytezuén, Achilles bünöſseb,
Kéſsébſseri iöués, ha bünös elötted,
Nállamnál vtólb iöt Achilles bünöſseb.

Nagy bűn az hőltakat ezak kárhoztatnis,
Nem hogy még kéuánni érte iutalmotis,
Kárhoztatod penig ſegény Achilleſtis,
Haſsonlo dolgockal, és nagyobackalis.
Othon tartoztatot Házaſág ſengeye,
Achilleſt Anyai buzgoſágnac kedue,
Azoknac vólt ſűkſég kedueznünc előbe,
Idő nagyob réſét, lám ide tőltőttűc
Sőt ha ſínte vetéc, ſem vétec annyira,
Hogy kőz illyen nagy fő Emberrel mi vólta,
De mégis Achilleſt az Vlyſſes hoſta,
Az Vlyſſeſt penig nem az Aiax hoſta.
Vádol és ſidalmaz Palamedeſſelis,
Vádol és ſidalmaz abból titeketis,
Rút dologé ha én be attam hamiſſan,
Rúttyab, ha ti meg itiltetec hamiſſan.
Oly ártatlan ha vólt Palamedes abban,
Tű tőttetec tőruényt bizonſágból abban,
Bűntetésben tőruény de nincz az vádlásban,
Es kárhoztatásban tőb bűn, mint vádlásban.
Mind pedig hogy vádol az Philoctheteſſel,
Azis en neuemről elsíc kőzönſéggel,
Lemnusban hagyatéc mert egy értelemmel,
Hűt feyenként vádol egynec vrigyiuel.
Aſt én adám néki, vgy vagyon tanáczul,
Hogy meg tartozneyéc hadtól és az úrtól,
Talám nyugodalmosb lenne ſáidalmától,
Kit hogy meg fogadot, űres még haláltól.
Tehát hiű és haſznos tanáczot attam néki,
Kiből vagyon moſtis élete ónéki,
Kit miuel hogy ioſſok kérnec ielen lenni,
Troia viuaſſara ſűkſég hiuatattni,

Tudom

Tudom nem engemet Aiaxot küldítec,
Ki okoſságual el hozza tűnéktec,
Ekes ſóláſsáual meg enyhiti nektec,
Faidalmát, haragyát, meg könnyiti néktec.
Hiſſem hogy Simois előb folhat viſſa,
Troiahoz iarulhat Görögec otalma,
Előb fordulhat el Világ alkotmánnya,
Hogynem effélében Aiax haſználhatna.
Iſſonyan haragſic Philoctetes, tudom,
Atkoz kinec vége ſűneti nincz tudom,
Ha en hozzá megyec meg békellic, tudom,
Oet m·g engeſztelem mingyárt és el hozom.
Az nyilackal eggyűt magáual el hoznám,
A mint Troiai loſt Helenuſt el fogtam,
Kitől ez nyilaknac ily titkát meg tuttam,
Es mint hogy aſt néktec meg nyilatkoſztattam.
A mint az Pallaſnac képét hogy ki hoſtam,
Kit Troiának reitec helyiből ragattam,
Kiről à iőuendő mondás aſt tartotta,
Migh Pallas ben lenne Troia meg maradna.
Semmit ezeknékül nem tehettűnc vólna,
Ezekben peniglen Aiaxnac mi haſznac?
Hól reket ackoron maga hínyo ſaua,
Mikoron ezeket Vlyſſes probálta.
Czak magát egyedől hogy alittya iobnac,
Hogy nem ő viſgálta reiteket Troiának?
Hogy nem ő ment által népén az Vártáknac?
Hogy nem ő hághta meg Templumát Pallásnac?
Stegény czak heába hínyakodot vólna,
Az hét Bika bőrrel boritot Paisba,
Troiát meg ne vegyem ha azon étzaka,
Mellyen Pallás képét, én kezem ki hoſta.

Integet

Integethetz azért az Diomedesre,
Mutogathad ötet kísebitésemre,
Az ő dicziretí maradgyon ő benne,
Nékem az ő réſe ne ſolgállyon ebbe.
Az Gállyáknál te ſem czak Paísal valál,
Te nagy ſokaſággal, en Diomedeſsel,
Eo ís ha bölcz embert ſellyeb nem böczülne,
Ereihez képeſt ſabadon kérhetne.
Kérhetnec többen ís ereyekhez képeſt,
Mint Creta Királlya, erős Idomeneus,
Auagy Cretabeli Hertzeg Meriones,
Auagy az kegyetlen vitéz Eurypibus.
Touábba, kérhetne az Menelauſis,
Iámbor mértékletes, az máſic Aiax ís,
Andremonnac fia, az vitéz Thoas ís,
Mind ez által töllem halgatnac ezek ís.
Halgatnac en hozzám, mert íól értíc magoc,
Hogy az eſes ember légyen méltoſságosb,
Hogy eſ az erőnél mindenkoron haſznosb,
Bölcz tanácz az Kardnál ſockal foganatosb.
Ot nállad az erő, eſ nélkül mi erő,
Erődnec en töllem adattatic vdő,
Az te viuáſsodra tölem fügh az vdő,
Kiről Agamemnon en velem végező.
Raitad tagok vannac, nállam elme vagyon,
Tagoknac bírálsa, az elmétől vagyon,
Te czak kézzel ſolgálſ, én kézzel elmémmel,
Erő elme nélkül, mint fa gyümölcz nélkül.
Nám mennyíuel nagyob az Kormányos meſter,
Az több euezőknél, böczületesb meſter,
Mennyíuel az Hadnagy főbb köz legénnél,
Vlyſses annyíual Aiax érdeménél.

Azért

Azért, oh hatalmas Görög Fejedelmec,
Ti virrasztotokról meg emlekezzetec,
Jó hiw sołgallattyát most meg tekinczétec,
Tessék meg hozzája hálaado keduetec.
El kőlt már az munka, az en munkám által,
Jossoc akadállyit meg győztem, gondommal,
Troiát már meg vőttem, az tudomannyával,
Mint kellyen meg venni, à fáratsággal.
Vtólsóba kérlec, hatalmas Görögec,
Reménségünc fierént Troia romlassáért,
Az Pallás képének ki ragadassáért,
Az bőlcz sołgallatnac sákséges nemért.
Sőt ha valamikor, még Hadat vélnétec,
Kit mi bőlczeséggel kellyen vísselnetec,
Kérlec most en róllam meg emlekezzetec,
El múlt és jóuendő sákséget nézzétec.
De ha tellyességgel czak engem nem néztec,
Soc jó sołgálatom és ha meg vetitec,
Fel mutatuán nékic az Pallásnac képét,
Monda; Már akar czak ennec engedgyetec.

Argumentum tertiæ PARTIS.

EXardens ira, rabiem sibi colligit Aiax,
Quòd non Aeacidæ armorum potiatur honore,
Inuictumq; virum vincit furor, arripit ensem,
Et mox qua patuit ferro, in præcordia condit.
Vita cruore fugit, rubefactaq; sanguine tellus,
Purpureum viridi gignit de cespite florem.

Ekképpen Vlysses fauát el végezuén,
Az Hadnagyoc lőnec mind egy itiletben,
Az bőlcz ékes ſolás meg tetzéc mi legyen,
Ily drága fegyuernec az el nyeréſsében.
De ám ſőrnyű dolog Aiax hogy meg értė,
Hogy az bőlcz Vlyſses az fegyuert el nyerte,
Oly kegyetlen dűhős haragban lőn érte,
Hogy kéſ len élténec végét vetni érte.
Im á ki az elől bayt vitt az Hectorral,
Hartznac állot és mind az Troiaiackal,
Ackor nem birhata őnnen haragyáual,
Győzetlen ereit, meg győzé bánattal.
Czak meg ſem nyugouéc, ő tőrit ragada,
Talím eſtis kéri az Vlyſses, monda:
Sayatom immár ez ha Vlyſſes hadna,
Szolgály édes thőrőm vtólſo orámba.
Ah ki ſokat ittál Ellenſég vérében,
Moſt meg réſſegedgyél Wradnac vérében,
Hogy ſenki Aiaxot ő keményſégében,
Más meg ne győzheſſe ő nagy ereiében.
Aſſi hogy ki monthatá reà boczátkozéc,
Melybe burula az thőr vgy rá fekuéc,
Kezéuel ki venni nem lehete elég,
De á ſebes vértől az thőr ki tolyatéc.
Bőuen az zőld páſit ot meg vereſsűle,
Szép ſederyes ſinű Liliomot therme,
Kinec bizonſ gul meg tettzic á iele,
Az Aiax neuénec az elſő bőtűie.
Az Gőrög ige Aĭ ſait mond Magyar nyeluen,
Ki ot az virágon tettzic keſeruelſſen,
Kiről minden ember tanulhat éltében,
Ki vakmerőképpen bizic ereiben.

Tanulſ ág

Tanulság ſép vagyon ez Hiſtoriában,
Ki igen ſükſéges élet folyáſában.
Ielesben az főfő rendeknec dolgában,
Kiket Iſten elől rendelt, Méltoſágban.
Fő két feiedelem verſenkedic ebben,
Eggyic hiuén magát vakmerő erőben,
Másic okoskodván Taníczos elmében,
Vége meg mutattya, mi haſon mellyikben.
Igen nyughatatlan Aiax és hertelen,
Haragya vakmerő, ſaua kérkedeken,
Az Vlyſses czendeſſ, mértékletes igen,
Mélyen elmelkedő czelekedetiben.
De még állattyais czendesb önékie,
Mert minec előtte ſólnia kezdene,
Gondolkodoképpen ſügyelmez az földre,
Es eſmet kegyeſſen tekint Ség vlőkre.
Erre tanít azért az Paris példáya,
Kin Eghnec forgáſſa, tőruény ezín láſſa,
Városoc viuaſsi volnának megírua,
Hogy ékettő vólna Feiedelmec gondgya.
Legeltetni népét igaz tőruényeckel,
Es bőuelkettetni tudós embereckel,
Békeſség idein, hadról gondolkodni,
Tőruénynec rontoiát hadat táuoztatni.
Ielentic penig aſſt Hercules nyilai,
Hogy az nagy dolgoknac az ő el kezdeti
Fő emberek nék ſi maradnac ezak semmi,
Azért Herculeſec ſükſégeſsec lenni.
Troia hogy peniglen ottan el kőlt vólna,
Mihelt Pallás képe el veſztetet vólna,
Ielenti, az honnan Bőlczeſség ki fogyna,
Ellenſégtől annac mincz meg maradáſſa.

D. Ember

Emberi Gyarloſág Aiaxtól ielenic,
Erő tanácz nékül vefetnec muttatic,
Magát meg győzhetni, nagyobnac mondatic,
Hogynem ellenſéget győzni, aſt itilic.
Rend ſerént ezeket ki egybe foglalta,
Neue vers feiben ninczen el titkolua,
Ezer, őt ſáz, kilentzuen kettőre fordúlua,
Euel ſolgallattyát Wránac aiánlya.

Soli DEO Gloria.

OSZK
KÖNYVTÁRA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár